

doktorjev dodala tudi nekatere njene nekdanje rektorje, Milana Vidmarja, Alojza Krála, kasneje pa so se jim pridružili še Josip Plemelj, Milko Kos, Makso Šnuderl, Anton Kuhelj, Janez Milčinski, Fran Zwitter in Miha Tišler.

Povprečno je Univerza vse do svoje petdesetletnice podelila po štiri doktorate vsakih pet let. Izjema je bilo leto 1969 ob polstoletnem jubileju univerze, ko je bilo podeljenih kar devet častnih doktoratov. Med devetimi nagrajenci je bilo sedem profesorjev, Srečko Brodar, Jovan Hadži, Milko Kos, Alija Košir, Feliks Lobe, Franc Stele, Alois Tavčar in dva politika, jugoslovanski predsednik Josip Broz Tito in ideolog Edvard Kardelj. Kronološko gledano je bilo torej število častnih doktoratov povezano z obletnicami ljubljanske Univerze, saj po njeni petdesetletnici nikoli več niso podelili tolikšnega števila častnih nazivov. Leta 1979 so podelili le štiri, med dobitniki pa so bili strojnik Anton Kuhelj, izvedenec za sodno medicino Janez Milčinski, slavist Anton Vratuša in Vida Tomšič. Kot politiki so po letu 1945 prejeli častni doktorat še Sergej Kraigher leta 1977, Marjan Breclj 1979, od tujih pa je bil leta 1985 promoviran predsednik Tanzanije Julius Nyerere. Zadnjič so večje število častnih doktoratov podelili še leta 1989, ob 70-letnici delovanja. Priznanje je prejelo prejelo šest zaslužnih oseb, od teh kar trije kemiki in med njimi dva Nobelova nagrajenca za kemijo: Vladimir Prelog, utemeljitelj moderne organske kemije v Jugoslaviji, in nemški kemik Robert Hubert, kot tretji pa je naziv prejel tudi kemik Neil Bartlett. Med nagrajenci so bili še Marko Pozzetto, preučevalec zgodovine arhitekture, partizanska zdravnica Božena Ravnihar, ki se je posvetila onkologiji in radioterapiji, ter strojnik Hans-Jürgen Warnicke.

V naslednjih letih so nagradili še številne druge posameznike, ki so delovali bodisi doma bodisi v tujini. Leta 1991 je bila promocija Franceta Bezlaja, profesorja slovanskega primerjalnega jezikoslovja na ljubljanski Univerzi in ustanovitelja Sekcije za zgodovinske slovarje pri SAZU. Častni doktorat je prejel tudi Thomas Luckmann (1992), priznani strokovnjak delno slovenskega rodu, ki se je izobrazil in deloval v tujini in potem navezal stike s Slovenijo in Univerzo v Ljubljani. V devetdesetih letih in v začetku novega tisočletja so seznam dopolnili še psihiater Viktor Emil Frankl, psiholog in filozof Anton Trstenjak, matematik Ivan Vidav, ustanovitelj Ekonomskega inštituta na Pravni fakulteti Aleksander Bajt, profesor za intelektualno lastnino Jože Joseph Straus, fizik Robert Blinc ter med kemiki Miha Tišler, Rudolf Hoppe in Dušan Prevorsek ter drugi.

V letu 1999 Univerza ni podelila nobenega častnega doktorata, leta 2009 pa je ta ugledni naslov zopet prejel kemik in nobelovec, in sicer Jean-Marie Lehn, ki si je s svojim strokovnim delom na področju su-

pramolekularne kemije že prislužil najuglednejše nazive. Med nobelovci, ki so prejeli častni doktorat, sta še ameriška ekonomista in profesorja Lawrence R. Klein in Joseph Eugene Stiglitz.

V zadnjih letih je Univerza v Ljubljani z najvišjim priznanjem za umetniško ustvarjanje nagradila flavtistko Ireno Grafenauer in violinista Igorja Ozima, ki sta ustvarjala na eni najboljših glasbenih akademij v Evropi na Mozartcumu v Salzburgu. Ta častni naziv za izjemni prispevek k slovenski glasbeni znanosti in kulturi pa je že leta 1990 prejel Dragotin Cvetko, znanstvenik, zaslužen za ureditev modernega muzikološkega študija na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Med petinsedemdesetimi častnimi doktorji, ki se jim je ob koncu leta 2011 kot šestinsedemdeseti pridružil še virolog in nobelovec Harald zur Hausen najdemo še številna druga znana imena z različnih področij znanstvenega, družbenega in kulturnega delovanja: med njimi so italijanski pisatelj in filozof Umberto Eco, ameriški jezikoslovec, filozof in kritik Noam Chomsky, francoski pravnik in borec za človekove pravice Robert Badinter ter profesorica računalništva in informatike na Univerzi Pensilvanije Ruzena Bajcsy, ki je zaslužna, da se je raziskovanje računalniškega vida, to je discipline, ki proučuje, kako iz slikovnih informacij modelirati in razumeti tridimenzionalni svet razširilo tudi v Slovenijo. Med prejemniki tega najvišjega priznanja so tudi nekateri Prešernovi nagrajenci: Srečko Brodar, Jovan Hadži, France Stele, France Bezlaj, Ivan Vidav, Irena Grafenauer, Boris Pahor ter posamezniki, zaslužni za razvoj posameznih študijskih smeri, in sicer Feliks Lobe za področje strojništva, in Alojzij Vadnal kot utemeljitelj prve slovenske ekonomske fakultete, skoraj vsi pa so bili tudi člani znanstvenih akademij.

Ljubljanska Univerza z razstavo »Častni doktorji Univerze v Ljubljani« skupaj z razstavnim katalogom širši javnosti prvič odpira vpogled v podelitve teh častnih nazivov, ki so jih prejeli profesorji, raziskovalci in umetniki kot tudi politiki. S svojim delom so dodali prispevek k prepoznavnosti Slovenije in bogatitvi kulturne zakladnice človeštva.

Tea Anžur

Dosežki slovenskega gradbeništva (1918–1941). Opus stavbenika Josipa Slavca (1901–1978). Ob 110 - letnici rojstva. Znanstvena in slikovna monografija. Ljubljana: Celjska Mohorjeva družba, 2011, 253 strani

Konec novembra 2011 je ob 110. obletnici rojstva gradbinca Josipa Slavca Inženirska zbornica Slovenije na pročelju stavbe Stara pošta v Kranju mojstru odkrila spominsko ploščo in doprsni kip. Zavod za tu-

rizem Kranj je pripravil razstavo o njegovem delu in razstavo objektov, ki jih je zgradil v Kranju. Hkrati pa je bila predstavljena še obsežna, s številnimi družinskimi in drugimi fotografijami, zlasti gradbišč in objektov, ki jih je gradilo Slavčevo podjetje oziroma katerih graditev je mojster vodil in nadziral, opremljena monografija o njegovem življenju in delu. Publikacijo je pripravila in uredila dr. Zvonka Zupanič Slavec.

Kratke uvodnike, v katerih so vsak iz svojega zornega kota predstavili poglede na izrednega slovenskega gradbinca Josipa Nahtigala, ki se je po razpadu avstro-ogrske monarhije zaradi slovenske nacionalne zavednosti preimenoval v Josipa Slavca, so pripravili predsednik Evropskega sveta gradbenih inženirjev, inženir Gorazd Humar, predsednik Inženirske zbornice Slovenije, inženir mag. Črtomir Remec, podžupanja Mestne občine Kranj, Nada Mihajlovič, vodja območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Kranj, Miloš Ekar, direktorica Zavoda za turizem Kranj, Natalija Polenec, ravnatelj Gimnazije Kranj, mag. Franc Rozman, in avtorica monografije dr. Zvonka Zupanič Slavec. Uvodnikom sledi fotografija posvetila, ki ga je stavbeniku Josipu Slavcu leta 1943, ko sta se srečala na zdravljenju, napisal pesnik Oton Župančič. Pesnik je posvetilo napisal v ročno natisnjeni izvod pesnitve Duma, ki jo je podaril Slavcu.

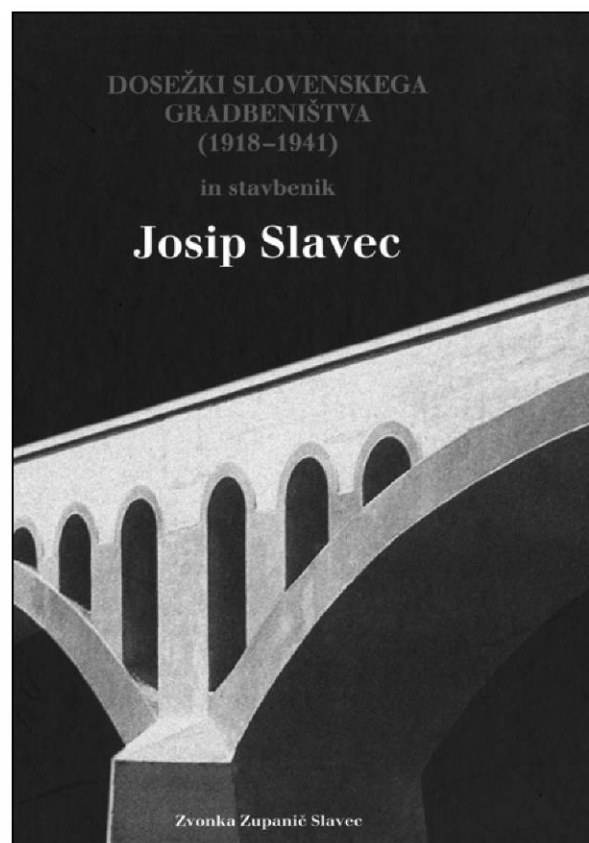
Dr. Stane Granda je pripravil zapis z naslovom Usoda slovenskih podjetnikov po 2. svetovni vojni. V njem je predstavil slovensko podjetništvo do revolucionarnih ukrepov po drugi svetovni vojni, ki so usodno prizadeli vse slovenske podjetnike, tudi stavbenika Josipa Slavca, čeprav je med vojno intenzivno sodeloval z Osvobodilno fronto in se je septembra 1944 zaradi nevarnosti, da bi ga Nemci likvidirali, pridružil partizanom.

Potem so na vrsti štiri dokaj obsežna poglavja, ločena s fotografijami umetniških del Kranja (slikar Ernst Murr) kamnoloma v Kokri (slikar Ivan Mihevc) in značilnih Slavčevih objektov (slikar Avgust Andrej Bucik). Pred vsemi poglavji pa je še fotografija portreta mojstra Slavca, ki je delo Henrika Krnca.

Prvo poglavje ima naslov Življenje in delo. Opis, ki ga smemo imeti za osnovni prispevek v monografiji, sta pripravili mati in hči, dr. Zvonka Zupanič Slavec in Ksenija Slavec. Rodil se je 12. aprila 1901 kot prvorojenec očeta Jožefa, zidarskega mojstra, in matere Marije v Tacnu pod Šmarno goro. Po osnovnošolskem šolanju se je posvetil zidarskemu poklicu. Marca 1921 je uspešno končal izobraževanje na Državni obrtni šoli v Ljubljani (stavbno rokodelstvo). V prvi polovici dvajsetih let 20. stoletja je služil vojaščino in bil kot stavbni vodja zaposlen pri nekaterih tedanjih gradbenih podjetjih. Zaradi razvoja industrije in prometa po letu 1925 so se povečale potrebe po gradbenih delih, zato je Josip Slavec opravil izpit za zidarskega mojstra, ki je bil pogoj za samo-

stojno zidarsko obrt. Koncesijo zanjo je pridobil leta 1926, za kraj svojega delovanja pa je izbral Kranj. Naselil se je v vilo v Kokrškem predmestju, ki jo je leta 1927 za doto dobila žena Zora. Prva leta je opravljal številna gradbena dela v Kranju, sezidal pa je tudi kopališče Jasna v Kranjski gori in še nekatere objekte v Ljubljani, na Jesenicah, v Podnartu in v dolini reke Kokre. Že v tem času je pokazal veliko zanimanja za graditev cest in mostov. Prvi most je zgradil leta 1927 v naselju Nomenj pri Bohinju, še isto leto pa je dobil naročilo blejske občine za graditev mostu čez Savo, ki je izboljšal dostop do turističnega Bleda. Komaj devetindvajsetletni gradbeni mojster je po dveh letih dela dogradil tudi železniški most prek Savinje v Zidanem mostu, ki je omogočil hitro potovanje vlakov proti Zagrebu. Slavnostno odprtje mostu je bilo 18. avgusta 1931. V začetku leta 1932 je Josip Slavec že pridobil koncesijo za opravljanje gradbene obrti, to pa mu je omogočilo, da je odtlej sam vodil najzahtevnejša gradbena dela tudi na drugih območjih Kraljevine Jugoslavije.

Proti koncu dvajsetih in v tridesetih letih 20. stoletja, v času velike gospodarske krize, je Slavčevo podjetje opravljal številna gradbena dela na Bledu (kanalizacija, preureditev hotela Park, kavarna Kazina, mestno kopališče pod grajskim hribom itd.). Ker mu opravljenih del, zlasti teh, ki jih je naročil blejski veleposestnik in hotelir Ivan Kenda, ki je bil tedaj v

zelo hudih finančnih škripcih, niso plačevali, je bil močno izčrpan obratni kapital podjetja. Rešiti mu ga je uspelo s prodajo nekaterih nepremičnin v Kranju in s finančno pomočjo sorodnikov, s to pa je svoje podjetje leta 1931 preoblikoval v delniško Gradbeno družbo Josip Slavec & Comp. Med svetovno gospodarsko krizo so Slavca reševale zidave v Kranju (hotela Jelen in Stara pošta, tovarna opeke na Bobovku pri Kranju, belilnica in skladišča v tovarni Inteks, obnovitev kranjske župnijske cerkve, državna tekstilna šola itd.), na Bledu (Sokolski dom), na Pokljuki (Šport hotel Pokljuka) in Jesenicah (Čufarjevo kopališče) ter še nekaj vil in hiš na Gorenjskem.

Sloves, ki si ga je Slavčevo podjetje pridobilo z zgraditvijo železniškega mostu v Zidanem mostu, je pripomogel k temu, da je na natečajih pridobil gradbena dela pri graditvi cest. Zanje je vlada sredi tridesetih let 20. stoletja namenila velike vsote denarja (Kranj–Jezerško, Ljubljana–Kočevje–Brod na Kolpi, Ljubljana–Maribor–Šentilj, Podvin–Lesce, Ljubljana–Kranj–Naklo–Podkoren, na kateri je še posebno značilen obokani oporni zid na klancu od Labor do reke Save, ki je še danes prepoznavna gradbena dediščina Kranja, in most čez Savo v Kranju). Pomembna je bila tudi preložitev dela ceste na Vršič v letih 1937–1938. Novi del ceste je presekala tamkajšnje pokopališče, na njem pa so našli veliko število posmrtnih ostankov ruskih ujetnikov, ki so med prvo svetovno vojno gradili vršiško cesto in jih je zasul snežni plaz. Zato so ob Ruski kapelici postavili spominsko grobnico v obliki kamnite piramide. Graditev cest je zahtevala velike količine gradbenega materiala, zato je Slavec zakupil kamnolome v Zgornji Kokri in Kamnitniku pri Škofji Loki. Nakupil pa je tudi moderne in zelo zmogljive gradbene stroje (bager, betonski mešalec z veliko zmogljivostjo in stroj za betoniranje obeh delov cestišča hkrati, edini stroj s tako zmogljivostjo na Slovenskem).

Slavčevo podjetje je občasno zaposlovalo tudi po 600 delavcev. Poznano je bilo tudi po zidavi številnih vojaških objektov pred drugo svetovno vojno in med njo (vojašnica v Bohinjski Beli, vojaška skladišča v Novem mestu in Karlovcu, protitankovski rovi pri Ptujju, obrambni objekti na Gorenjskem). Med drugo svetovno vojno so ga nemške oblasti v Kranju pritegnile v državno gradbeno organizacijo Todt. V prvem obdobju nemške okupacije so predvsem na Gorenjskem gradili nadomestne mostove in ceste, ki jih je pred tem med umikom porušila jugoslovanska vojska. Slavčevo podjetje je zgradilo tudi Nemško cesto v Ljubljani, ki je povezovala Šentvid in Ježico. Kasneje je podjetje gradilo še vojaške utrdbe na meji med nemškim in italijanskim zasedbenim območjem, na kranjskem in brežiškem območju, pa tudi zaklonišča (npr. v Škofji Loki in na Jesenicah). Med temi so najznačilnejši okoli 1.400 metrov dolgi pro-

tiletalski zaklonišči rovi za 4.500 do 6.000 ljudi pod Kranjem, ki so zadnja leta postali krajnska turistična atrakcija. Leta 1944 je dograjeval bolnišnico Golnik, saj so jo Nemci nameravali preurediti iz pljučnega sanatorija v splošno bolnišnico. Ker je obstajala velika nevarnost, da bodo Nemci Slavčevo družino izselili, se je žena s sinom začasno izselila iz Kranja k sorodnikom v Tacen.

Stavbenik Josip Slavec je že od druge polovice leta 1941 podpiral Osvobodilno fronto in sodeloval z njo, to pa so slutili tudi Nemci in ga prav za njegov god, 19. marca 1944, poskušali likvidirati. Pomotoma so namesto njega ustrelili soseda in prijatelja, advokata dr. Jožeta Aljanciča, ko je šel k Slavčevim na godovno praznovanje. To je bil vzrok, da je Slavec septembra tega leta odšel v partizane. Bil je v partizanskem gradbenem podjetju Narodnoosvobodilna vojna gradnja (NOVGRAD), in sicer zadolžen za zbiranje podatkov o objektih, poškodovanih v vojni, predvsem pa za organizacijo gradbenih delavnic na območju Cerknega. Sodeloval je tudi pri pripravi bolnišnice Franje. Aprila 1945 ga je Glavni štab slovenske vojske imenoval za vodjo obnove vseh slovenskih prometnih zvez. Tudi s pomočjo velikega števila vojnih ujetnikov je obnovil številne cestne in železniške povezave po Sloveniji. Avgusta 1945 je prišel v Gradbeno direkcijo Slovenije (GRADIS). Konec novembra je združevala kar 42 zasebnih gradbenih podjetij, med njimi od srede septembra tudi Slavčevo, sicer največje gradbeno podjetje, vključeno v direkcijo. Imenovali so ga za prvega tehničnega direktorja GRADIS-a. Jeseni 1946 so Slavca pritegnili v podjetje Slovenija ceste, gradnja cest in mostov. Postal je upravitelj vseh kamnolomov podjetja, že čez leto dni pa so ga degradirali le na delovno mesto skladiščnika v kranjskem gradbenem podjetju, odvzeli so mu tudi naziv stavbenik in ga šteli le še za višjega gradbenega tehnika. Pristal je celo na seznamu vojnih dobičkarjev. Ker naj bi živel v preveliki hiši, so vanjo leta 1949 naselili 50 otrok grških partizanov, zato se je z družino začasno preselil k sorodnikom v Tacen. Leta 1950 so ga celo vrgli iz službe. Na vrhuncu svojih ustvarjalnih let je bil kar tri leta brezposeln. Oblast mu ni pustila delati, to pa ga je močno prizadelo. Leta 1952, ko je postal upravnik kranjskega mestnega gradbenega podjetja, so družini omogočili vrnitev v hišo v Kranju. V njej so mu mestne oblasti dodelile dve sobi. Ker pa pri upravljanju mestnega gradbenega podjetja ni bil deležen razumevanja, je že februarja naslednje leto sam zaprosil za razrešitev. Proti koncu petdesetih let 20. stoletja je kot svetovalec in nadzornik pridobil še nekatera občasna dela v Kranju in okolici (stavba na Šmarjetni gori, zidava zdravstvene doma in porodnišnice ter tekstilne šole v Kranju, nova jedilnica v bolnišnici Golnik), ni pa se odločil, da bi kljub prošnjam prevzel nadzorništvo pri

zidavi novega kliničnega centra v Ljubljani. Stavbenik Josip Slavec je umrl leta 1978 in je pokopan na kranjskem pokopališču. Sam je izdelal tudi načrt za svoj nagrobni spomenik.

Tradicijo v gradbeništvu je še za očetovega življenja nadaljeval sin Saša Slavec. V sodelovanju s podjetjem ženinega strica iz Nemčije se je posvetil izdelavi talnih oblog (izravnalne mase, linoleji) in zlasti lepil zanje. Sprva jih je izdeloval kar v lesenem sodu v cvetličnjaku za domačo hišo v Kranju. Posel je dobro napredoval, zato je proizvodnjo izravnalnih mas prodal državnemu podjetju, sam pa je obdržal proizvodnjo lepil. Leta 1962 so Slavčevi dokončno izgubili hišo v Kranju. Preselili so se k sorodnikom v Tacen, tam pa je Saša moderniziral in še povečal svojo proizvodnjo. Sredi osemdesetih let 20. stoletja sta delo očeta Saša prevzela sprva hči Barbara z možem in nato sin Aleš. Poleg izravnalnih mas in lepil so razvili tudi proizvodnjo malte za industrijske tlake. Končno je leta 1990 iz Obrtne delavnice Saša Slavca za zaključna dela v gradbeništvu zraslo podjetje UNIHEM d.o.o., ki se je v naslednjih letih s hčerinskimi podjetji razširilo še na območje nekdanje Jugoslavije ter v Albanijo.

Drugo poglavje nosi naslov Gradnja mostov. Inženir Gorazd Humar se je posvetil predstavitvi mostov, ki jih je Josip Slavec gradil med vojnama in prva leta po drugi. V uvodu ugotavlja, da je zgodovina slovenskega gradbenega inženirstva in gradbeništv (gradbeništv kot stroka je zaživelo, ko se je ločilo od arhitekture in z uporabo novih gradbenih materialov, zlasti železa) slabo popisana in metodološko nezadostno raziskana. Kot prvo pravo inženirsko graditev v Sloveniji opredeljuje idrijske klavže, niz rečnih pregrad za splavljenje lesa, zgrajene v drugi polovici 18. stoletja. Gradbeništv se je razmahnilo v 19. stoletju z uvedbo železnice, saj je bilo potrebno poleg železniških prog projektirati in zgraditi še številne mostove in predore. Med pomembne gradbeniške dosežke na Slovenskem do konca prve svetovne vojne šteje še Špitalski most (prvi kamniti most) v Ljubljani in prvi železobetonski most, Zmajski most, prav tako v Ljubljani ter leta 1906 zgrajeni železniški most čez Sočo pri Solkanu, ki je s kamnitim lokom z razponom 85 metrov postal vodilni most v svoji kategoriji na svetu. Vse te zgradbe so gradili tuji mojstri, ki so potem po vojni zapustili slovensko ozemlje. Nastala je vrzel. Proti koncu dvajsetih let jo je zapolnil stavbenik Josip Slavec z zgraditvijo mostov v Nonnju v Bohinju in čez Savo pri Bledu ter v dolini Kokre na cesti na Jezersko. Potem je na vrsti opis železniškega mostu čez Savinjo v Zidanem mostu ter cestnega mostu v Kosinju pri Gospiću čez reko Liko, zgrajenih v tridesetih letih. Ta most po mnenju stroke zaradi vrhunskega spoja arhitekture z okoljem predstavlja enega najlepših primerov klasično grajenih mostov z

betonskimi temelji in nadvodnim delom iz klesanega kamna. Avtor meni, da je ta most najbolj reprezentančno delo Slavčevega stavbenega podjetja. Na Hrvaškem je Slavčevo podjetje gradilo še most čer reko Mrežnico v Generalskem stolu pri Karlovcu. Pri delu pa se je zgodila nesreča z dvema smrtnima žrtvama. To sta bili tudi edini smrtni žrtvi v vsej Slavčevi gradbeni karieri. Opisani so še nekateri drugi mostovi, ki jih je prva leta po končani vojni gradilo Slavčevo podjetje. K tem sodi tudi npr. obnova 2 km dolgega mostu čez Donavo v Pančevu pri Beogradu. Zanj so v Podbrezjah pri Naklem posekali 30 m visoke smreke, da so jih kot nosilne lesene pilote zabili v strugo reke. V ta sklop sodita tudi obnova strateško pomembne železniške proge Pragersko–Kotoriba s 33 večjimi in manjšimi mostovi prek Drave in Mure ter cestni most čez Savo v Medvodah. Avtor končuje svoj prispevek z ugotovitvijo, da je Josip Slavec v inženirsko gradbeno dediščino prispeval več kot 80 mostov in ga zato smemo šteti med enega največjih slovenskih gradbenikov. Bogato slikovno oziroma fotografsko predstavitev gradnje mostov je pripravila dr. Zvonka Zupanič Slavec.

Tretje poglavje ima naslov Gradnja cest. Predstavitev Slavčevih graditev državnih in banovinskih cest v Kraljevini Jugoslaviji, med nemško okupacijo in prva leta po končani vojni je pripravil mag. Tomaž Butkovič. V času velike svetovne gospodarske krize se je oblast odločila zmanjševati brezposelnost z obsežnimi javnimi deli, mednje pa je sodila tudi izgradnja prometne infrastrukture (predvsem cest), saj je bila ta ob koncu prve svetovne vojne v dokaj slabem stanju. A pravih graditev novih cest ni bilo vse do leta 1935, ko se je oblast začela zavedati, da brez dobrih cestnih povezav tudi ne bo gospodarskega in turističnega razvoja države. Stojadinovičeva vlada je sprejela uredbo o javnih delih, med njimi pa je bila na prvem mestu omenjena graditev novih modernih avtocest. Ker je bilo potrebno material za asfaltiranje cest uvažati, so se odločili za graditev večinoma betonskih, 7 m širokih državnih in nekoliko ožjih banovinskih cest. Zanje so uporabljali predvsem domači material. Slavec je zato najel nekaj kamnolomov, v katerih je pridobival potrebne kamenine. Prva pomembna cesta, ki jo je podjetje obnavljalo in dograjevalo, je bila cesta Kranj–Jezerski vrh, sledili pa so še odseki ceste Ribnica–Kočevje, preložitev ceste na Vršič med Rusko kapelico in kočo na Gozdu, zgraditev odseka ceste Podvin–Lesce, kot pravi avtor, največji cestni podvig podjetja Slavec. To je bila proti koncu tridesetih let najmodernejša betonska avtocesta, zgrajena v največji meri zaradi bližnje blejske kraljeve rezidence. Po mnenju gradbenih strokovnjakov spada cesta na klanec, imenovanem »skakalnica«, pri Podvinu med spomenike telniške dediščine državnega pomena. Med pomembne Slavčeve cestne objekte šteje tudi novi

odsek ceste z železniškim nadvozom na Gaštevskem klancu v Kranju na cesti Jeprca–Kranj, značilnim zaradi visokega opornega zidu iz klesanih kamnov iz kamnoloma Kamnitnik pri Škofji Loki, ki preprečuje rušenje konglomeratne kamenine, imenovane labora. Največji Slavčev cestni objekt, zgrajen med nemško okupacijo, je bila t. i. Nemška cesta v Ljubljani. Po vojni pa je gradil tudi cesto Ljubljana–Vrhnika. Tudi temu poglavju sledi obsežen in zelo zanimiv fotografski prikaz cest, ki jih je zgradilo Slavčevo podjetje. Fotografije je izbrala dr. Zvonka Zupanič Slavec.

V četrtem poglavju, poglavju Visoke gradnje, je prof. dr. Peter Fister opisal vpetost Slavčevega dela v slovensko kulturno krajino. V času, ko je deloval Slavec, so se pojavili novi gradbeni materiali, pa tudi nove tehnologije, ti pa so zelo pripomogli k izboljšanju kakovosti zidave. Avtor opozarja na težavo pri tovrstnem vrednotenju stavbarskih stvaritev, saj se merila vrednotenja ves čas spreminjajo. Slavčeve visoke gradnje ocenjuje na podlagi meril trajnostnega razvoja, ohranitve identitete bivalnega okolja in pozitivnega odnosa do kulturne in naravne dediščine. Zlasti Slavčeva gradbena dela na Gorenjskem po mnenju avtorja skoraj v celoti ustrezajo naštetim merilom. Prenove bivanjskih naselij se je loteval drugače kakor novogradenj takrat hitro razvijajoče se industrije. Na ta način so naselja ohranila identiteto po pokrajinski in vsebinski plati. K temu je gotovo pripomoglo tudi sodelovanje z vodilnimi arhitekti na Slovenskem (npr. z Jožetom Plečnikom, Hermanom Husom, Edvardom Ravnikarjem) in strokovnjaki za umetnostno zgodovino (npr. dr. Francetom Steletom). Med take objekte prišteva obnovo kranjske župnijske cerkve, zidavo novega trakta hotela Stara pošta v Kranju in Park hotela na Bledu, pa tudi npr. graditev nekaterih kranjskih zdravstvenih ustanov in prizidka k stavbi kranjske občine, v katerem je uradovalec Okrajni ljudski odbor Kranj, danes pa Mestna občina Kranj. Zaradi naštetega je avtor mnenja, da bi uvrstitev Slavčevih graditeljskih del v okvir slovenske kulturne dediščine lahko postala »... vzorec za nov pristop k preizkusi vrednosti našega prostora in naše preteklosti.« Tudi četrto poglavje ima t. i. slikovno opremo. Izbor je tako kot za vsa prejšnja poglavja pripravila dr. Zvonka Zupanič Slavec. Predstavljene so številne fotografije stavb, ki jih je zlasti v Kranju (npr. tovarna Pletenin IKA v središču mesta, hotela Stara pošta in Jelen), na Bledu (grajsko kopališče, Park hotel, kavarna Kazina), pa tudi drugod po Gorenjskem (npr. Pogačnikova vila v Podnartu, kopališče Jasna v Kranjski gori, Šport hotel na Pokljuki) zgradilo Slavčevo podjetje ali pa je gradbenik Josip Slavec po drugi svetovni vojni vodil in nadziral graditev (npr. v Kranju arkade in stopnišče pri Rožnovski cerkvi, arkade pri Prešernovem gledališču in postavitev Prešernovega spomenika pred njim, hotel na Šmarjetni

gori, kranjska Tekstilna šola, zgradbe zdravstvenih ustanov v Kranju in okolici, stavbe kranjskega Okrajnega ljudskega odbora, nekdanje Službe družbenega knjigovodstva in gasilskega doma).

Na koncu monografije je še okvirni pregled objektov, ki jih je med letoma 1926 in 1945 zgradil Josip Slavec oziroma njegovo podjetje, ter gradbenih stvaritev, nastalih med letoma 1945 in 1965, katerih graditev je vodil in nadziral. Objavljeni so še dokaj obsežni povzetki v slovenskem, angleškem in hrvaškem jeziku.

Monografija o življenju in delu enega največjih stavbenikov Slovenije med obema vojnama in po njej, mojstra Josipa Slavca, je izjemno zanimivo branje za vse, ki jih zanima stavbna kulturna dediščina, še zlasti pa za prebivalce krajev, v katerih je gradil. Bogata fotografska oprema pa predstavlja še pomembnost fototečnega arhivskega gradiva.

Janez Kopac

Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Maribor: Pokrajinski arhiv, 2012, 661 strani

V 11. zborniku recenziranih znanstvenih prispevkov mednarodnega posvetovanja Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja so objavljeni prispevki mednarodnega posvetovanja z enakim naslovom, ki je potekalo od 27. do 30. marca 2012 v Radencih. Prispevki so napisani v slovenskem, hrvaškem, srbskem, bosanskem, nemškem in angleškem jeziku z izvlečki v slovenskem in angleškem jeziku. Povzetki so v angleškem jeziku.

Kar zbornik iz leta 2012 razlikuje od prejšnjih, je dejstvo, da je uredniški odbor samo publikacijo nadgradil v zbornik recenziranih znanstvenih prispevkov mednarodnega posvetovanja. Že v letu 2012 so tako prispevki, objavljeni v zborniku, dosegli višjo strokovno raven. Anonimni recenzijski postopek je tako 21 prispevkov uvrstil v kategorijo »objavljeni znanstveni prispevek na konferenci«, 38 prispevkov pa v kategorijo »objavljeni strokovni prispevek na konferenci«. S tem se je uredniški odbor zbornika načrtno odločil, da bo skušal vsaj delno dvigniti že doseženo raven kvalitete objavljenih prispevkov na raven znanstvenih prispevkov. S tem je želel neposredno pripomoči k boljši metodologiji dela in obravnavanja arhivskih strokovnih problemov in vplivati nanjo.

Zbornik je izšel v Mariboru leta 2012 z naslovom, kakršnega je imelo posvetovanje; obsega 661 strani, naklada pa je 350 izvodov. Izdal in založil ga je Pokrajinski arhiv Maribor. Zunanja podoba zbornika ponazarja, da arhivi postopoma rešujemo problematiko elektronskega arhiviranja. Ovitke je v nežni sivo-